

GALOPPÖVERDOMSTOLEN

BESLUT

Ärende nr 1/2016

2016-03-17

Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svensk Galopp, Ansvarsnämnds beslut den 15 januari 2016 i ärende 1/2015, se bilaga

KLAGANDE OCH MOTPART

Svensk Galopp AB
Hästsportens hus, 161 89 Stockholm

OMBUD

Jur kand Edvard Wibling
Hästsportens hus, 161 89 Stockholm

KLAGANDE OCH MOTPART

Galopptränaren Maria Sandh
Täby Galopp, 187 79 Täby

OMBUD

Advokaten Mats Müllern, Svista 21, 118 97 Brottbby

SAKEN

Brott mot 10 kap 2 § 1 st Tävlingsreglemente (RG)

GALOPPÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Med ändring av Ansvarsnämndens beslut dömer Galoppöverdomstolen Maria Sandh enligt 10 kap 2 § 1 st och 10 kap 7 § RG till böter (tjugofem tusen) 25 000 kr.

YRKANDEN I GALOPPÖVERDOMSTOLEN

Svensk Galopp AB (Svensk Galopp) har yrkat straffskärpning.

Maria Sandh har yrkat att Ansvarsnämndens beslut undanröjs och att ansvarsyrkandet ogillas.

Part har bestritt motparts ändringsyrkande.

Bakgrund

Ansvarsnämnden fann i överklagade beslutet att hästen Who Knows vid provtagning den 12 augusti 2015 på Täby Galopp hade flunixin, acepromazin och dess metabolit 2-(1-hydroxyetyl) promazinsulfoxid (HEPS) i urinen och att Maria Sandh i egenskap av ansvarig tränare hade gjort sig skyldig till brott mot 10 kap 2 § 1 st RG. Ansvarsnämnden tillämpade 10 kap 7 § RG och dömde Maria Sandh till böter 10 000 kr.

Parternas grund för sitt överklagande

Enligt Svensk Galopp överensstämmer inte den av Ansvarsnämnden utdömda påföljden med praxis i liknande fall.

Enligt Maria Sandh är det uppenbart oskäligt att döma henne för att hästen Who Knows har testat positivt för otillåtna substanser. Strikt ansvar är inte tillåtet enligt svensk straffrätt. Ansvarsnämnden har inte gjort en korrekt bevisvärdering vad gäller hennes invändning om sabotage. För det fall Maria Sandh kan fällas till ansvar, motsvarar Ansvarsnämndens påföljd dess praxis i liknande fall.

Parternas återopade bevisning i Galoppöverdomstolen

På Svensk Galopps begäran har vittnesförhör ägt rum med veterinärmedicine doktor Peter Kallings.

På Maria Sandhs begäran har förhör ägt rum med henne och vittnesför med veterinär Göran Sandh. Göran Sandh är far till Maria Sandh.

GALOPPÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Parterna har i Galoppöverdomstolen i huvudsak fört sin talan på samma sätt som i Ansvarsnämnden och utredningen är densamma.

Av analysresultat den 27 augusti 2015 från Statens Veterinärmedicinska anstalt framgår att det i hästen Who Knows urin har funnits flunixin, 25 mikrogram/mL, acepromazin, 0,5 nanogram/mL samt dess metabolit 2-(1-hydroxyetyl) promazinsulfoxid (HEPS), 6 nanogram/mL. B-provet har analyserats av Laboratoire Courses Hippiques, Frankrike som den 7 september 2015 bekräftat A-provet. Analysresultaten har vitsordats av Maria Sandh.

Genom analysresultaten är det utrett att hästen Who Knows testat positivt för ovanstående substanser vid tävling den 12 augusti 2015 på Täby Galopp. Maria Sandh har därmed gjort sig skyldig till brott mot 10 kap 2 § 1 st RG.

Galoppöverdomstolen prövar härefter de invändningar som Maria Sandh i Galoppöverdomstolen gör mot Ansvarsnämndens beslut. Prövningen görs enligt följande: Är det strikta tränaransvaret enligt 10 kap 7 § RG förenligt med svensk rätt? Om Galoppöverdomstolen finner att så är fallet, har sabotage orsakat att hästen Who Knows testat positivt för otillåtna substanser? Om Galoppöverdomstolen finner att så inte är fallet, är det uppenbart oskäligt att döma Maria Sandh till påföljd? Om Galoppöverdomstolen finner att så inte är fallet, vilken påföljd ska i sådant fall Maria Sandh ådömas?

Är det strikta tränaransvaret enligt 10 kap 7 RG förenligt med svensk rätt?

Strikt ansvar som förutsättning för brott kunde tidigare förekomma inom svensk specialstraffrätt. I samband med ändring av 1 kap 2 § 1 st brottsbalken (1962:700) vilken trädde ikraft den 1 juli 1994 (SFS 1994:458, prop 1993/94:130) beslutade Riksdagen, med en möjlig övergångstid fram till den 1 juli 1999, att strikt ansvar inte längre är tillåtet inom svensk straffrätt. Däremot förekommer strikt ansvar inom svensk skadeståndsrätt och miljö rätt men det saknar betydelse för bedömningen av föreliggande fall.

Förbudet mot strikt ansvar inom svensk straffrätt gäller den straffrättsliga reglering som vilar på offentligrättslig grund och ombesörjs av offentligrättsliga organ. Det straffrättsliknande förfarande som äger rum inom idrott och sport och utövas av olika organ inom den organisation som ansvarar för verksamheten ifråga, vilar däremot på avtalsliknande grund, se NJA 2001 s 511 (hästen Blaze of Glory). Att detta utgör grunden för den form av dömande verksamhet som förekommer inom svensk galoppsport enligt dessa olika reglementen och allmänna bestämmelser, har Galoppöverdomstolen slagit fast i ärende nr 2/2003 (Madeleine Smith) och i ärende nr 2/2015 (Aase Marie Brown). Enligt World-Anti-Doping Agency (WADA) tillämpas strikt ansvar vid överträdelse av WADA:s prohibited list. Detta gäller inom svensk galoppsport enligt 8 kap 16 § a RG.

Även om det offentligrättsliga straffrättssystemet inte längre medger strikt ansvar, hindrar det inte att sådant ansvar kan förekomma på avtalsliknande grund vid det straffrättsliknande förfarande som äger rum inom sport och idrott. Det strikta tränaransvaret har i ett flertal ärenden tillämpats av Ansvarsnämnden, Överdomstolen inom Svensk Travsport, Svenska Galoppsportens Centralförbunds skiljedomstol och Galoppöverdomstolen. Svenska Galoppsportens Centralförbunds skiljedomstol tillämpade det strikta tränaransvaret i ärende 1/1996 (Janos Török). Galoppöverdomstolen har gjort det i ärende 2/2003 (Madeleine Smith) och i ärende 1/2005 (Wido Neuroth).

Det strikta ansvar som finns i Svensk Galopps tävlingsreglemente vilket vilar på avtalsliknande grund, strider enligt Galoppöverdomstolen inte mot svensk rätt. Maria Sandh är därmed som tränare av hästen Who Knows underkastad strikt ansvar enligt 10 kap 7 § RG för att hästen den 12 augusti 2015 hade ovan angivna substanser i sig.

Har hästen Who Knows testat positivt för otillåtna substanser på grund av sabotage?

Galoppöverdomstolen håller det för uteslutet att Maria Sandh eller Göran Sandh på något sätt skulle ha varit inblandade i eller medverkat till att hästen Who Knows har tillförts de otillåtna substanser som är föremål för Galoppöverdomstolens prövning i överklagade ärendet. Göran Sandh är en erfaren och välrenommerad klinisk veterinär med specialistkompetens vad gäller häst. Han föreläser bl.a. vid Svensk Galopps tränarkurser om medicinering av hästar och om förbud mot dopning. Maria Sandh har uppgivit att hon genom sin far Göran Sandh är uppvuxen med frågor som rör dopning och det skulle "vara som att skjuta sig i huvudet" att som tränare dopa en häst som snart ska starta.

Maria Sandh har framfört en teori om att det skulle bero på sabotage att hästen Who Knows tillförts de otillåtna substanser som är föremål för Galoppöverdomstolens prövning men har ingen "substantiell" misstanke om vem eller vilka som kan ha gjort detta. Denna teori har bekräftats av Göran Sandh.

Maria Sandh har bl.a. uppgivit att hon försöker hålla stallet stängt när ingen vistas i det. Utöver Maria Sandh har hennes sambo Gustavo Solis nyckel till stallet. Täby Galopp har också nyckel till stallet. På grund av stallens framgångar 2015 har hon mötts av avundsjuka och upplevt att det varit "extremt "kyligt" när hon mött personer på stallbacken. Ett annat skäl till avundsjuka har varit att Gustavo Solis 2015 vann en större spelvinst. Det har inte framförts några hot mot henne eller mot någon annan i stallet. Under sommaren är alla fönster i stallet öppna på grund av behov av ventilation och det går att kasta in föremål i stallet. Det finns en öppen ventiltrumma vid stallväggen och en pall vid väggen, varigenom det går att kasta in föremål i stallet. Det har förekommit hantverkare med Svensk Galopps nyckel i stallet som inte har haft rätt att vistas i detta.

Peter Kallings har bl.a. uppgivit att den påvisade koncentrationen flunixin, 25 mikrogram i hästens urin är mycket hög och har full terapeutisk effekt. C-provet som togs på hästen tre veckor efter A-provet var inte negativt. Granulat som kastas in i en stallbox kan inte ge en så hög koncentration som 25 mikrogram. En intravenös giva kan däremot medföra denna koncentration vilket talar för att det handlar om injektion av flunixin. Flunixin ges bl.a. till muskelömma hästar.

Göran Sandh har bl.a. uppgivit att han ansvarar för medicineringen av hästarna i Maria Sandhs stall. Han besöker stallet på morgonen och på kvällen innan han beger sig hemåt. Enligt Göran Sandh förvarar Maria Sandh inte några mediciner i stallet utan han tar med sig dessa till och från stallet vid behov. Senaste han använde flunixin på hästen Who Knows var den 4–6 maj 2015. Det hade gått bra för stallet under året och det fanns ingen anledning att ge någon häst så höga kvantiteter flunixin. Han använder inte längre flunixin vid behandling av Maria Sandhs hästar utan har gått över till ett annat preparat. Det måste enligt Göran Sandh bero på sabotage att hästen Who Knows testade positivt för otillåtna substanser. Boxen som hästen Who Knows vistas i är lättillgänglig utifrån och genom ventilationstrumman till stallet kan saker kastas in hästens box. Någon kan ha kastat in påsar med granulat i boxen eller kan ha preparerat s.k. hästgodis. Det går att "få i hästar" ett så högt koncentrat av flunixin genom granulat. Någon har velat "sätta dit" en kvinnlig tränare som har haft framgångar under året. Det finns inte några terapeutiska skäl att ge en häst så stora kvantiteter flunixin. Det kan innebära en negativ effekt på hästen.

Det går enligt Galoppöverdomstolen inte att utröna vem som har tillfört hästen Who Knows de otillåtna substanserna att den vid provtagningen den 12 augusti 2015 testade positivt för flunixin, acepromazin och dess metabolit 2-(1-hydroxyetyl) promazinsulfoxid (HEPS). Maria Sandh är därmed ansvarig enligt 10 kap 7 § RG, det strikt tränaransvaret, för att hästen Who Knows har testat positivt för dessa substanser.

Är det uppenbart oskäligt att döma Maria Sandh till påföljd enligt det strikta tränaransvaret?

Ordalydelsen i 10 kap 7 § RG, "uppenbart oskäligt", indikerar att det krävs åtskilligt för att Ansvarsnämnden eller Galoppöverdomstolen ska kunna efterge påföljd enligt det strikta tränaransvaret.

Det förekommer i Ansvarsnämndens praxis att den förklarar en tränare fri från påföljd när en häst testat positivt för otillåten substans på grund av att en gästbox eller hästens foder varit kontaminerat eller det framstått som sannolikt att hästen varit utsatt för sabotage. Sannolikt uttrycker ett beviskrav och innebär att det måste förebringas en rimlig förklaring och stöd för denna varför hästen har en icke tillåten substans i sig. Det är därvid enligt Ansvarsnämndens praxis inte tillräckligt med enbart ett påstående från tränaren om att så skulle vara fallet utan

tränaren måste göra detta sannolikt. Påståendet om sabotage måste således stödjas av bevisning av viss styrka.

Den enda förklaring som Maria Sandh har lämnat att hästen Who Knows har testat positivt för otillåtna substanser på grund av sabotage, är andra människors avundsjuka på grund av stallets framgångar och hennes pojkväs stora spelvinst. Detta är enligt Galoppöverdomstolen inte tillräckligt i bevishänseende att förklara henne fri från påföljd. Mot att det skulle handla om sabotage talar enligt Galoppöverdomstolen den mycket höga kvantitet flunixin som uppmäts i hästens urin, mikrogram till skillnad från nanogram vilket brukar vara den vanliga kvantiteten när en häst testar positivt för flunixin. Enligt Peter Kallings kan granulat som kastas in i en stallbox inte ge en sådan hög koncentration som 25 mikrogram utan det måste var fråga om att flunixin har tillförts hästen intravenöst. Då det inte har presenterats någon rimlig förklaring att sabotage skulle ha förorsakat de otillåtna substanserna i hästen och några egentliga bevis för att så skulle ha varit fallet, det handlar enbart om påstående härom, är det enligt Galoppöverdomstolen inte uppenbart oskäligt att döma Maria Sandh till påföljd enligt det strikta tränaransvaret för att hästen Who Knows testade positivt för otillåtna substanser vid tävling den 12 augusti 2015 på Täby Galopp.

Vilken påföljd ska Maria Sandh ådömas?

Ansvarsnämnden har dömt Maria Sandh till böter 10 000 kr. Med beaktade av Svenska GaloppSPORTENS Centralförbunds skiljedomstol avgörande, ärende 1/1996 (Janos Török) och Galoppöverdomstolens avgöranden, ärende 2/2003 (Madeleine Smith) och ärende 1/2005 (Wido Neuroth), vilka är likartade med det nu aktuella fallet och avser tillämpning av det strikta tränaransvaret, ska böterna bestämmas till 25 000 kr.

I avgörandet har deltagit universitetslektorn, hovrättsassessorn Ronney Hagelberg, fil kand, idrottsvetaren Anders Jonsson och kronofogden Gisela Jardby. Enhälligt